

רע"פ 5370/14 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון
רע"פ 5370/14

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט צ' זילברטל

המבקש: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו בית המשפט המחוזי
ירושלים בתיק עפג 027729-03-14 שניתן ביום
2.2.2014 על ידי כבוד השופטים א' רומנוב, ד' מינץ וא'
נחליאלי-חיאט

תאריך הישיבה: א' באייר התשע"ה (20.04.2015)

בשם המבקש: עו"ד ראגב עוואד
בשם המשיבה: עו"ד אייל כהן

פסק-דין

השופט ס' ג'ובראן:

1. בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטים ד' מינץ, א' נחליאלי חיאט וא' רומנוב) בעפ"ג 27729-03-14 מיום 2.7.2014, במסגרתו התקבל ערעור המשיבה על גזר דינו של בית משפט השלום בירושלים בת"פ 5193-10-13, כך שצו לשירות לתועלת הציבור שהוטל על המבקש בוטל, ובמקום הושת על המבקש עונש מאסר בפועל לתקופה של שלושה חודשים. יתר רכיבי גזר דינו של בית משפט השלום נותרו על כנם, כך שהוטלו על המבקש גם ארבעה חודשי מאסר על תנאי, שלא יעבור עבירת התפרעות או תקיפת שוטר במהלך שנתיים מיום מתן גזר הדין וקנס בסך של 1,500 ש"ח או 15 ימי מאסר תמורתו.

רקע והליכים קודמים

2. המבקש הורשע על יסוד הודאתו בעובדות כתב אישום, המייחס לו עבירות של ניסיון תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 274(2) בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) והתפרעות, לפי סעיף 152 לחוק. על פי עובדות כתב האישום, ביום 27.9.2013 השתתף המבקש באירוע הפרת סדר, כחלק מקבוצה של כ-20 צעירים רעולי פנים, אשר זרקו אבנים וחפצים נוספים לעבר שוטרים במקום. כמו כן, המתפרעים חסמו ציר תנועה באמצעות קרשים והציתו צמיגים על הכביש. הפרת הסדר נמשכה כחצי שעה. בעקבות יידוי האבנים, הגיעו שוטרים לעצור את המתפרעים, אשר התנגדו בהשתוללות למעצר והיה צורך בהפעלת כוח סביר כנגדם.

3. בגזר הדין מיום 28.1.2014, התייחס בית משפט השלום לתסקיר שירות מבחן שנערך בעניין המבקש, לפיו, שירות המבחן התרשם כי העבירות לא מאפיינות את המבקש, והוא מקבל אחריות מלאה על מעשיו, הפיק את הלקח והורתע מההליך הפלילי נגדו. כן התרשם שירות המבחן, כי המבקש שומר על נימוסין וכבוד, והוא מעוניין בניהול אורח חיים נורמטיבי ללא מעורבות בפלילים. על כן, המליץ שירות המבחן להימנע מהרשעת המבקש. בית המשפט קבע כי בפסיקה שהגישה המשיבה מדובר בעבירות השונות באופן משמעותי מהעבירות שבוצעו על ידי המבקש. כמו כן, בית המשפט נתן דעתו לפגיעה שארעה למבקש בעקבות מעצרו. לאחר שבית המשפט בחן את כלל הנסיבות, הוא גזר את דינו כאמור לעיל.

4. המשיבה ערערה על קולת העונש, וביום 2.7.2014 קיבל בית המשפט המחוזי את ערעורה. בדעת הרוב של השופטים ד' מינץ וא' נחליאלי חיאט נקבע כי העונש שהושת על המבקש לא הולם את ביצוע העבירות בהן הורשע. דעת הרוב עמדה על כך שהעבירה של פגיעה בשוטרים היא חמורה ביותר, ואין זה אלא יד המקרה שהם לא נפגעו. כן היא הדגישה, כי התנהגות זו מבטאת זלזול בשלטון החוק ופגיעה בנציגיו המבצעים את פעילותם לשם שמירת הסדר הציבורי ובטחון האזרחים. דעת הרוב ציינה כי היא ערה לתסקיר שירות המבחן החיובי שנערך בעניין המבקש, וכן לפגיעה שארעה לו במהלך מעצרו, אך קבעה כי אלו לא מטים את הכף לטובת הימנעות מהשתתפות עונש מאסר בפועל. מנגד, השופט א' רומנוב בדעת מיעוט קבע כי פגיעתו של המבקש במהלך מעצרו היא נסיבה הצריכה להביא לדחיית הערעור. כן התייחס השופט לכך שצוין בתסקיר שירות המבחן שלאחר שרופא בית המעצר קבע שאסור להחזיק את המבקש במעצר, הוא הובא לבית החולים הדסה ושם נותח ברגלו. כמו כן, הוא שהה שם במשך חמישה ימים ולאחר ששוחרר למעצר בית חלקי כשהותקנה לו פלטינה ברגל והוא נעזר בקביים משך כחודש. עוד צוין השופט כי בתסקיר שירות מבחן שהוגש כארבעה חודשים לאחר הפגיעה, נמצא כי המבקש צולע קלות והוא נמצא במעקב רפואי. כן נמצא, כי הורי המבקש שקלו להפנות אותו לטיפול פסיכולוגי בשל התדרדרות במצבו הנפשי. על כל האמור, סבר השופט כי יש לדחות את ערעור המשיבה.

הבקשה למתן רשות ערעור

5. ביום 6.8.2014 הגיש המבקש בקשת רשות ערעור זו, בה הוא טוען כי עניינו מעלה שאלה משפטיות ציבוריות, והיא האם יכולה ערכאת ערעור לחרוג באופן כה קיצוני מהעונש שהטילה הערכאה הדיונית. המבקש מפנה לרע"פ 4791/08 נפתלי כהן נ' מדינת ישראל (9.2.2009) (להלן: פרשת כהן), בו נקבע כי מקום שקיים פער ניכר בין העונש שהשיתה הערכאה הדיונית ובין זו שהשיתה ערכאת הערעור, יש מקום להצדיק מתן רשות ערעור. כן סבור המבקש, כי ישנם מספר שיקולים המצדיקים הקלה בעונשו, והם: היותו קטין בעת ביצוע העבירה; תסקיר שירות מבחן חיובי שהמליץ על צו שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה; הודאתו בהזדמנות ראשונה; פציעתו; עברו הפלילי הנקי; ודעת המיעוט בבית המשפט המחוזי.

6. ביום 7.8.2014 קבעתי כי המשיבה תגיש את תגובתה, וכי עונש המאסר שהוטל על המבקש יעוכב עד למתן החלטה אחרת. ביום 17.9.2014 הגישה המשיבה את תגובתה, בה היא טוענת כי חומרת העונש אינה עילה לדין בגלגול שלישי. לעמדתה, על אף שבית המשפט המחוזי התערב משמעותית בעונש, הוא לא מיצה את הדין עם המבקש

אלא אך תיקן טעות יסודית שנפלה בגזר דינו של בית משפט השלום. המשיבה חוזרת על חומרת העבירות, וטוענת כי בנסיבות אלו, העונש שהוטל על המבקש בבית משפט השלום סטה סטייה ניכרת ממדיניות הענישה. כן מציינת המשיבה, כי תסקיר שירות המבחן הוא בגדר המלצה עבור בית המשפט וכי אף הוא הובא בחשבון. אשר לפציעת המבקש, סבורה המשיבה כי לא בוצעה עבירה כלפיו לפי קביעת המחלקה לחקירות שוטרים.

7. ביום 17.9.2014 קבעתי כי הבקשה תובא לדיון בפני הרכב, וביום 20.4.2015 התקיים הדיון. במעמד זה סברנו כי יש מקום לבחון את התאמתו של המבקש לביצוע עבודות שירות, והצענו זאת לצדדים. בא כוח המשיבה התנגד להצעה, וחזר על הנימוקים כפי שפורטו בתגובת המשיבה. באותו יום קבענו כי עניינו של המבקש יובא בפני הממונה על עבודות שירות לבחינת התאמתו. ביום 20.5.2015 הגיעה חוות דעתו, אשר מצאה כי המבקש אכן מתאים לעבודות שירות ואף הביע הסכמה לכך.

דיון והכרעה

8. החלטנו ליתן רשות ערעור ולדון בבקשה כבערעור.

9. ידועה ההלכה כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים, גם לאחר תיקון 113 לחוק (ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 5931/11 עבדולייב נ' מדינת ישראל (22.10.2013); ע"פ 5717/14 מדינת ישראל נ' גדבאן (2.12.2014); ע"פ 3931/13 באום נ' מדינת ישראל (10.6.2014)). ואולם, בענייננו מצאתי כי נסיבות המקרה החריגות מצדיקות את התערבותנו. ואסביר.

10. כך ציינתי בעבר לעניין מקרים בהם קיים פער ניכר בין העונש שהשיתה הערכאה הדיונית לבין זה שהשיתה ערכאת הערעור:

"ההלכה שנקבעה הינה, כי מקום שקיים פער ניכר שאינו סביר בין העונש אותו השיתה הערכאה הדיונית ובין זה שהשיתה ערכאת הערעור, יתכן, ויש בעצם קיומו של פער זה כדי להצדיק מתן רשות ערעור. יחד עם זאת, אין זו תוצאה הכרחית או מיידית של קיומו של פער. הבחינה האם מוצדק מתן רשות ערעור תלויה בנסיבותיו הקונקרטיות של כל מקרה ומקרה. מקובלת עלי קביעתו של חברי השופט א' א' לוי בעניין כהנים כי אין מדובר במבחן "טכני חשבונאי" גרידא אלא בשאלה מהותית הנגזרת מהעיקרון לפיו ראוי שהעונש שקובעת ערכאת הערעור לא יחרוג באורח מופרז מזה שקבעה הערכאה הדיונית. כך למשל, מקום בו העונש שהשיתה הערכאה הדיונית שגוי על פניו ואינו יכול לעמוד, אין הוא גם יכול לשמש, כשלעצמו, אמת מידה, חשבונאית או אחרת, לעניין בחינת ההצדקה ליתן רשות ערעור. על אף האמור, דומה כי קשה להתעלם מכך שהמידה החשבונאית, היינו, מידת הפער בין העונשים שהוטלו, הינה הפרמטר העיקרי הנבחן בהקשר של טענה זו. כאשר פער זה קיצוני הוא, מהווה הדבר אינדיקציה דומיננטית, אף אם לא מחייבת, שמצדיקה מתן רשות ערעור" (פרשת כהן, בפסקה 11 לפסק דיני).

11. סבורני כי פער הענישה, בין זו שהשית בית משפט השלום לבין זו שהשית בית המשפט המחוזי, בצירוף העובדה שגזר דינו של בית משפט השלום מפרט היטב את הסיבות בשלן בחר להקל עם המבקש, מצדיקים בחינה נוספת של העניין על ידיו.

12. לאחר שעיינו בגזר דינו של בית משפט השלום, בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, בתסקירי שירות המבחן, ולאחר ששמענו את טענות הצדדים, הגענו למסקנה כי יש מקום לקבל את הערעור. לפנינו מקרה אשר בית משפט השלום סבר כי הוא מצדיק ענישה מקלה, ובבית המשפט המחוזי ניתנה דעת מיעוט התומכת בגישה זו. לא בכדי הדבר מדובר במבקש שבעת ביצוע העבירה הוא היה קטין, ועל פי ממצאי תסקיר שירות המבחן הוא נמצא במקום חיובי מאוד.

הוא מפנים את חומרת מעשיו ולוקח עליהם אחריות מלאה, וכן הוא משולב במסגרת חינוכית באופן סדיר. עברו הפלילי נקי, ואת חייו הוא מנהל באופן נורמטיבי לחלוטין.

13. אכן, עבירות של תקיפת שוטרים והתפרעות חמורות הן, ובית המשפט נדרש להגיב להן בענישה קשה. ואולם, בנסיבות המקרה הנדון, לפיהן המליץ שירות המבחן להימנע מהרשעה ולהטיל צו שירות לתועלת הציבור; המבקש הודה בהזדמנות ראשונה במעשיו; הוא נפצע במהלך מעצרו וסבל מכך הליך רפואי ארוך; ובסופו של יום מדובר באדם שמוכן להמשיך בחייו בדרך הישר, סבורני כי יש מקום לבחור בדרך האמצע, ולהמיר את עונש המאסר שהוטל על המבקש לריצוי בדרך של עבודות שירות. יהיה בכך כדי לתת ביטוי לחומרת העבירות שביצע, יותר מאשר בעונש של צו לשירות תועלת הציבור, אך יהיה בכך גם כדי לתת ביטוי לנסיבות המקרה אשר ראוי בגינן להקל עם המבקש ולא לשולחו למאסר מאחורי סורג ובריח.

14. אשר על כן, אנו מקבלים את הערעור במובן זה שעונשו של המבקש יעמוד על ארבעה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, במקום לריצוי בפועל.

15. על המבקש להתייצב ביום 5.8.2015 (בהמלצת הממונה) בבית חולים 'ביקור חולים' ברחוב שטראוס 5, ירושלים, לשם תחילת ריצוי עונשו בעבודות שירות. יתר רכיבי גזר הדין של בית משפט השלום יעמדו בעינם.

עותק מפסק דינו זה יועבר לממונה על עבודות שירות.

ניתן היום, כ"ב בסיון התשע"ה (9.6.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט